

SAKSFRAMLEGG

Sakshandsamar: Jan Erik Boge	Arkivkode: FE-044
Arkivsaksnr: 18/1787	Løpenr: 21/8750
Sakstype: Politisk sak	

SAKSGANG

Styre, utval, komité m.m.	Møtedato	Saksnr
Formannskapet	11.11.2021	062/2021
Kommunestyret	02.12.2021	114/2021

Vurdering av regel om mindretalsanke i Samnanger kommune sitt delegeringsreglement

02.12.2021 Kommunestyret:

Handsaming i møtet:

Anja Elisabeth Gjerde Markhus sette fram følgjande fremlegg til vedtak. Dette er det same som "alternativ 2" i rådmannen sine sakspapir i saka:

Ordlyden i punkt 3.6 Mindretalsanke i delegeringsreglementet blir endra til:

I saker det eit folkevald organ har fått delegert avgjerdsrett frå kommunestyret, kan tre medlemmer, ordføraren eller rådmannen krevjasaka lagt fram for kommunestyret for avgjerd. Krav må setjast fram i same møtet som vedtaket er gjort, og kravet skal protokollførast. Ordninga gjera ikkje for saker som vert handsama som hastesak etter reglane i §11-8 i kommunelova.

Framlegget frå Markhus vart vedteke med 20 imot 1 røyst frå Øyvind Røen (Sp).

KS- 114/2021 Vedtak:

Ordlyden i punkt 3.6 Mindretalsanke i delegeringsreglementet blir endra til:

I saker det eit folkevald organ har fått delegert avgjerdsrett frå kommunestyret, kan tre medlemmer, ordføraren eller rådmannen krevjasaka lagt fram for kommunestyret for avgjerd. Krav må setjast fram i same møtet som vedtaket er gjort, og kravet skal protokollførast. Ordninga gjera ikkje for saker som vert handsama som hastesak etter reglane i §11-8 i kommunelova.

11.11.2021 Formannskapet:

Handsaming i møtet:

Rådmannen sitt framlegg vart samrøystes vedteke.

FORM- 062/2021 Vedtak:

Ordninga med mindretalsanke i punkt 3.6 i Samnanger kommune sitt delegeringsreglement vert oppheva.

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Ordninga med mindretalsanke i punkt 3.6 i Samnanger kommune sitt delegeringsreglement vert oppheva.

Vedtak som innstilling frå Formannskapet - 11.11.2021

Ordninga med mindretalsanke i punkt 3.6 i Samnanger kommune sitt delegeringsreglement vert oppheva.

Dokument som ikkje er vedlagt:

Kommunelova

Delegeringsreglement for Samnanger kommune

Kva saka gjeld:

Kommunestyret vedtok 16.09.2021 i sak 080/2021 at rådmannen til formannskapsmøtet 11.11.2021 skal leggja fram ei sak om punkt 3.6 (Mindretalsanke) i kommunen sitt delegeringsreglement. Den aktuelle delen av kommunestyrevedtaket er som følgjer:

«Punkt 3.6 i delegeringsreglementet må presiserast eller eventuelt strykast. Rådmannen legg fram sak om dette til formannskapsmøtet 11. november. Kommunestyret ber rådmannen i saksførebuinga vurdere om tilgangen til lovlegkontroll tek godt nok vare på dei omsyna som regelen om mindretalsanke er meint å ivareta. Men kommunestyret ønskjer likevel at rådmannen lagar eit utkast til eit revidert punkt 3.6 der det vert gjort klart at ein mindretalsanke ikkje har oppsetjande verknad, jf. reglane som gjeld lovlegkontroll.»

Saka 080/2021 gjaldt krav om lovlegkontroll av vedtak i kommunestyret 02.09.2021 i sak 066/2021 om å ikkje ta ei mindretalsanke frå formannskapet inn på saklista.

Ordlyden i punkt 3.6 i delegeringsreglementet er som følgjer:

3.6 Mindretalsanke

I saker der eit folkevald organ har fått delegert avgjerdsrett frå kommunestyret, kan tre medlemmer, ordføraren eller rådmannen krevja saka lagt fram for kommunestyret. Krav må setjast fram i same møte som vedtaket er gjort, og kravet skal protokollførast.

Delegeringsreglementet vart vedteke av kommunestyret 25.02.2021. Regelen om mindretalsanke har stått i kommunen sitt delegeringsreglement i mange år. Ei politisk arbeidsgruppe som var sett ned av kommunestyret foreslo i 2018 å ta vekk ordninga med mindretalsanke, men kommunestyret vedtok 14.06.2021 i sak 025/2018 å oppretthalda ordninga.

Kommunelova m/føresegner har ikkje reglar om mindretalsanke. Det er derfor heilt opp til kommunestyret om Samnanger skal ha ordning med mindretalsanke, og korleis ordninga i så fall skal vera. Ei slik ordning må likevel sjølvstendig vera slik at den ikkje kjem i strid med reglane i kommunelova.

Reglar i kommunelova

Som nemnt ovanfor, har den gjeldande kommunelova ikkje reglar om mindretalsanke. Heller ikkje den førre kommunelova (frå 1992) hadde reglar om mindretalsanke. Det ser imidlertid ut til at det i kommunelova frå 1954 var reglar om mindretalsanke, og at ordninga ikkje vart vidareført i 1992-lova. Dette er nemnt i forarbeida til 1992-lova, der det vart argumentert for at oppheving av mindretalsankeordninga ville forenkla beslutningsprosessen i folkevalde organ.

Den gjeldande kommunelova har heller ingen andre reglar som tilsvarar Samnanger kommune si ordning med mindretalsanke, men § 11-3 i lova har reglar som gir eit mindretal i folkevalde organ nokre rettigheter når det gjeld innkalling og sakliste:

- Ei sak skal setjast på saklista dersom minst 1/3 av organet sine medlemmer krev dette.
- Eit folkevald organ kan fatta vedtak i ei sak som ikkje er oppført på saklista, dersom ikkje

møteleiaren eller 1/3 av dei møtande medlemmene motset seg dette.

- Eit organ kan fatta vedtak i ei sak der saksdokumenta ikkje er sendt ut saman med møteinnkallinga, dersom ikkje møteleiaren eller 1/3 av dei møtande medlemmene motset seg dette.

Vidare går det fram av § 11-2 i kommunelova at det skal haldast møte i eit folkevald organ dersom minst 1/3 av medlemmene krev dette.

Kommunelova har også reglar om lovlegkontroll av vedtak. Desse står i kapittel 27 i lova. Det går fram av § 27-1 at tre eller fleire medlemmer av kommunestyret saman kan krevja lovlegkontroll av eit vedtak - og at dersom organet opprettheld vedtaket, skal saka sendast til departementet (i praksis til statsforvaltaren).

Vurderingar og konsekvensar:

Samanlikning av mindretalsanke og lovlegkontroll

Rådmannen vart i kommunestyret sitt vedtak i sak 080/2021 bedt om å vurdere om tilgangen til lovlegkontroll tek godt nok vare på dei omsyna som regelen om mindretalsanke er meint å ivareta.

Rådmannen si vurdering er at tilgangen til lovlegkontroll ikkje erstattar ei ordning med mindretalsanke, sjølv om det finst nokre likheitstrekk mellom desse ordningane. Ordninga med mindretalsanke gir tre eller fleire medlemmer i eit folkevald organ i kommunen, ordføraren og rådmannen rett til å krevja at ei sak på saklista blir lagt fram for kommunestyret for avgjerd. Dette kan mellom anna gjelda saker i naturutvalet eller formannskapet. Det vil i slike saker då vera kommunestyret som tek avgjerd/gjer vedtak i den aktuelle saka. Ordninga med mindretalsanke kan også sjåast på som ein måte for eit mindretal, ordføraren eller rådmannen å få utsett avgjerda i ei sak på.

Ordninga med lovlegkontroll er i utgangspunktet ikkje ein måte å få utsett ei sak på, men ein måte å få kontrollert om eit vedtak er lovleg. Vanlegvis vil det organet som gjorde vedtaket få høve til å gjera ei ny vurdering av vedtaket før det eventuelt blir sendt til statsforvaltaren for avgjerd. Eit krav om lovlegkontroll fører normalt sett ikkje til at gjennomføringa av eit vedtak blir utsett, sjølv om det finst unnatak frå denne hovudregelen.

Ein forskjell mellom ordningane med mindretalsanke og lovlegkontroll er også at det berre er medlemmer av kommunestyret som kan krevja lovlegkontroll. Denne begrensinga gjeld ikkje for ordninga med mindretalsanke. Truleg har denne forskjellen liten praktisk betydning.

Ordninga med mindretalsanke har blitt lite brukt i Samnanger, medan ordninga med lovlegkontroll har blitt brukt i ein del saker dei siste åra.

Mindretalsanke i hastesaker

Kommunestyesak 080/2021 gjaldt mindretalsanke i ei sak der formannskapet gjorde vedtak etter den såkalla hasteparagrafen (§ 11-8) i kommunelova, jf. punkt 6.4 om hastemynde i kommunen sitt delegeringsreglement. Ei av problemstillingane i sak 080/2021 var om ordninga med mindretalsanke også gjeld i hastesaker. Dette går ikkje fram av ordlyden i punkt 3.6 i delegeringsreglementet, og vart heller ikkje diskutert eller omtalt skriftleg då det noverande delegeringsreglementet vart utarbeidd.

Eit vilkår for å kunne gjera vedtak etter hasteparagrafen i kommunelova, er at det er nødvendig å treffa eit vedtak så raskt at det ikkje er tid til å innkalla det organet som skulle ha avgjort saka. På bakgrunn av dette meiner rådmannen at det vil vera naturleg at ei ordning med mindretalsanke ikkje skal gjelda for hastesaker.

Andre vurderingar

Eit argument for å oppretthalda ordning med mindretalsanke, kan vera at ei slik ordning styrkar mindretalet, ordføraren og rådmannen sine rettigheter og påverknadsmoglegheit. Det kan også vera eit alternativ at ei ordning med mindretalsanke berre skal gjelda for «tre eller fleire medlemmer i eit folkevald organ» og ikkje for ordføraren og rådmannen, eller berre at ordninga ikkje lenger skal gjelda for rådmannen. Rådmannen vil uansett etter reglane i § 13-1 i kommunelova ha plikt til å gjera eit folkevald organ merksam på eventuelle faktiske eller rettslege forhold som har sentral betydning for iverksetjinga av eit vedtak som organet har gjort.

Sjølv om mindretalsanke ikkje lenger er ei lovfesta ordning, ser det ut til at ein god del kommunar likevel framleis har ei slik ordning. Det er altså slett ikkje berre Samnanger som har ordning med mindretalsanke. Eit enkelt Google-søk på «mindretallsanke kommune» viser dette.

Ordlyden i den første setninga i punkt 3.6 i kommunen sitt delegeringsreglement kan gje rom for tolking. Det kan vera ulike oppfatningar av kva det betyr at ei sak kan krevjast lagt fram for kommunestyret. Ei meir tydeleg formulering kan vera at ei sak kan krevjast lagt fram for kommunestyret for avgjerd.

Som nemnt ovanfor i saksframlegget, foreslo ei politisk arbeidsgruppe i kommunen i 2018 at kommunen ikkje lenger skulle ha ordning med mindretalsanke. Rådmannen støttar dette forslaget. Det ser ut til at ordning med mindretalsanke vart teken ut av kommunelova for snart 30 år sidan, og ordninga har vore lite i bruk i Samnanger. Kommunestyret vil uansett ha moglegheit til å krevja å få opp til behandling ei kvar sak som normalt skulle vore avgjort av eit underordna organ, jf. reglar i § 22-1 i kommunelova. Det er også kommunestyret som avgjer kva vedtaksmynde som skal delegerast til andre folkevalde organ.

Alternative framlegg til vedtak

Rådmannen har utarbeidd to alternative framlegg til vedtak, som følgjer nedanfor.

Alternativ 1 er utkast til revidert punkt 3.6, der det vert gjort klart at ei mindretalsanke ikkje har oppsetjande verknad, jf. kommunestyret sitt vedtak i sak 08/2021. Det er også teke med med ei presiering om at ordninga med mindretalsanke ikkje gjeld for hastesaker.

Alternativ 1:

«Ordlyden i punkt 3.6 Mindretalsanke i delegeringsreglementet blir endra til:

I saker der eit folkevald organ har fått delegert avgjerdsrett frå kommunestyret, kan tre medlemmer, ordføraren eller rådmannen krevja saka lagt fram for kommunestyret. Krav må setjast fram i same møtet som vedtaket er gjort, og kravet skal protokollførast.

Eit slikt krav fører likevel ikkje til at iverksetjinga av vedtaket som det folkevalde organet har gjort, vert utsett. Her gjeld dei same reglane som for iverksetjing av vedtak der det er kravd lovlegkontroll etter reglane i kapittel 27 i kommunelova.

Ordninga gjeld ikkje for saker som vert handsama som hastesak etter reglane i § 11-8 i kommunelova.»

Alternativ 2 vil vera aktuelt dersom kommunen framleis skal ha ordning med mindretalsanke, men ordninga ikkje skal gjelda for hastesaker. Det er i alternativ 2 også lagt inn eit tillegg på slutten av den første setninga. Tillegget går på at ei sak kan krevjast lagt fram for kommunestyret for avgjerd.

Alternativ 2:

«Ordlyden i punkt 3.6 Mindretalsanke i delegeringsreglementet blir endra til:

I saker der eit folkevald organ har fått delegert avgjerdsrett frå kommunestyret, kan tre medlemmer, ordføraren eller rådmannen krevja saka lagt fram for kommunestyret for avgjerd. Krav må setjast

fram i same møtet som vedtaket er gjort, og kravet skal protokollførast. Ordninga gjeld ikkje for saker som vert handsama som hastesak etter reglane i § 11-8 i kommunelova.»